

ВПЛИВ СВАМ НА МЕТАЛУРГІЙНУ ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ

КИЇВ, БЕРЕЗЕНЬ 2026

Вступне слово

Дорогі друзі,

GMK Center висвітлює питання СВАМ ще з 2020 року, коли механізм ще був на етапі обговорення. На сьогодні СВАМ є чинним документом. Нажаль, наші початкові розрахунки підтвердилися: СВАМ функціонує як жорсткий торговельний бар'єр, а українські виробники довгого прокату та напівфабрикатів втрачають цінову конкурентоспроможність на ринку ЄС. Це становить системний виклик для металургійного комплексу України, який формує 7,2% ВВП.

Водночас вплив СВАМ на Україну доцільно розглядати в ширшому контексті: повоєнного відновлення, перспектив національної

промисловості та її інтеграції в ланцюги постачання Євросоюзу.

СВАМ є складовою кліматичної політики ЄС. У рамках євроінтеграції українські промислові підприємства так чи інакше зіткнулися б із кліматичними вимогами. Однак, тут важливо «як саме».

До початку повномасштабної війни всі металургійні підприємства мали дорожні карти декарбонізації. Наразі реалізацію цих проектів призупинено не лише внаслідок бойових дій, а й через погіршення їхньої фінансової доцільності в умовах зростання цін на енергоносії.

Наздогнати відставання є надзвичайно складним завданням для України. Його вирішення потребує відтермінування застосування СВАМ. Попри наявність відповідних правових підстав у регламенті Європейський Союз відхилив заявку України на отримання такого відтермінування.

GMK Center здійснив детальне та системне оцінювання впливу СВАМ на сталеливарний сектор України. Ключовий висновок: унаслідок дії

СВАМ лише у сталевому секторі Україна до 2030 року може втратити 2,1% ВВП. Це суттєво, враховуючи ризики післявоєнної зміни структури економіки України, де військові витрати у 2025 році склали 31%.

Цей показник принципово розбігається з оцінкою Європейської комісії (-0,01%), на підставі якої було ухвалено рішення про відмову Україні у відтермінуванні. Коректність будь-якого рішення залежить від достовірності вхідних даних. У зв'язку з цим доцільно ініціювати перегляд звіту Єврокомісії та продовжити діалог щодо надання Україні відтермінування запровадження СВАМ, з огляду на високу ціну потенційної помилки.

Очевидно, що відтермінування СВАМ на кілька років не вирішить системних проблем галузі. У 2026-2028 роках наслідки СВАМ будуть суттєвими, однак відносно контрольованими. Але у 2029-2030 роках Україна може втратити ще два з п'яти нині діючих металургійних комбінатів.

Таким чином, ключовою проблемою для України на сучасному етапі є

дефіцит інвестицій. СВАМ загострює цю проблему та посилює наслідки недоінвестування.

Отже, питання СВАМ для України має розглядатися комплексно — у нерозривному зв'язку з питанням фінансування декарбонізації.

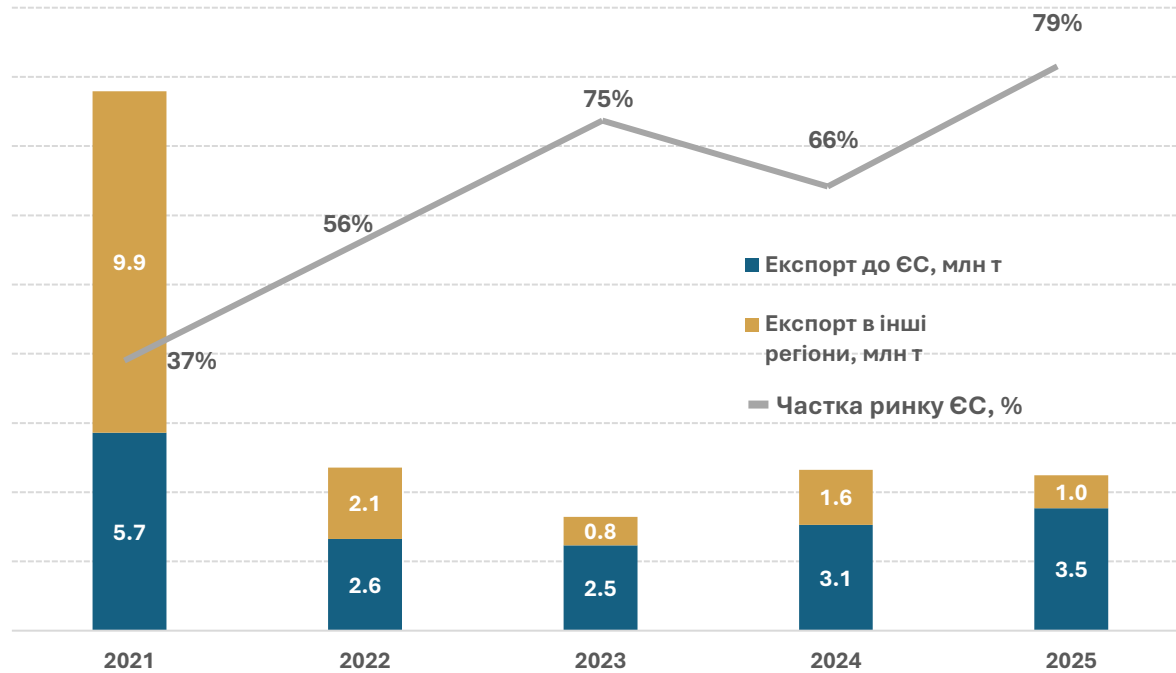
Ukraine Investment Framework у межах Ukraine Facility передбачає лише €9,3 млрд прямої допомоги та €7,8 млрд кредитних гарантій для промисловості і енергетики. Вочевидь цього недостатньо, адже лише на відновлення енергетичного сектору необхідно близько €70 млрд, а для декарбонізації ГМК потрібно ще €12 млрд.

Ключове питання сьогодні — де український бізнес отримає кошти на декарбонізацію. Доки відповіді на це питання немає, Україна потребує відтермінування СВАМ. Юридичні підстави для ухвалення такого рішення існують. Важлива політична воля.

Станіслав Зінченко
Директор GMK Center

Сталевий сектор України втрачає конкурентоздатність на глобальних ринках і стає більш залежним від ЄС

Експорт сталі з України

Джерело даних: Eurostat, Державна митна служба України, розрахунки GMK Center

У 2025 році обсяг виробництва сталі в Україні скоротився на 2,2% до 7,4 млн т, що свідчить про досягнення пікових обсягів випуску під час війни. Натомість експорт металопродукції знизився на 3,4%.

2025 рік став вкрай складним для українських експортерів на тлі агресивного нарощування експорту з Китаю. Ціни на плоский прокат на глобальному ринку впали на 10%, на довгий — на 6%.

Станом на січень 2026 року в Україні працюють лише 7 із 13 доменних печей. Електродугове виробництво «Інтерпайп Сталь» більшу частину 2025 року простоювало. Виробництво чавуну і сталі на ДМЗ зупинене на постійній основі.

Українські експортери через наслідки війни неспроможні конкурувати на глобальних ринках з азійськими та російськими виробниками. Ключові проблеми:

- обмежене постачання енергії;
- найдорожча електроенергія в Європі;

- високі ризики та вартість морської логістики;
- залежність від імпортного вугілля;
- кадровий дефіцит.

Китайська та російська продукція витіснила українську з традиційних ринків MENA, Туреччини та інших регіонів, які у 2024 році відкрилися після запуску «морського коридору».

То ж подальша робота української металургії могла бути забезпечена тільки за рахунок зростання експорту до ЄС, частка якого у експорті 2025 сягнула критичного рівня:

- довгий прокат — 93%;
- плоский прокат — 86%;
- всього сталь — 79%.

У 2025 році на ЄС припадало 50% виробництва сталі в Україні.

Регуляторна політика ЄС у сфері пропозиції, зокрема СВМ, ставить під питання виживання гірничо-металургійного комплексу України.

Структура металургійного сектору України робить його вразливим до наслідків СВАО

Потужності з виробництва сталі в Україні

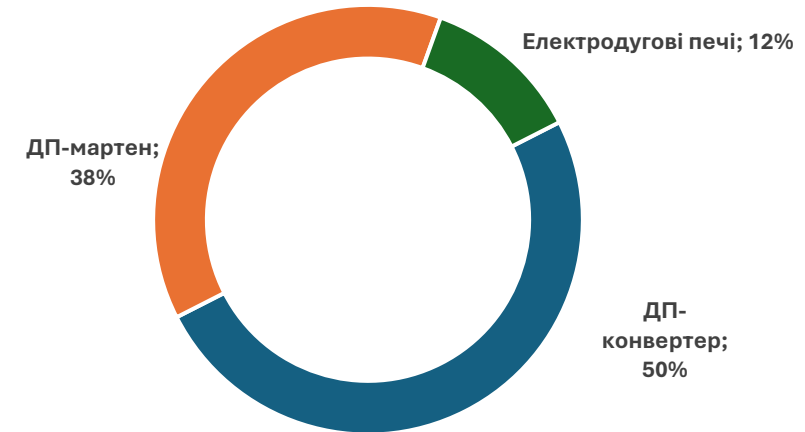
	Технологія	Продукти	Статус
Запоріжсталь	ДП-мартен	Плоский прокат	Працює
АрселорМіттал Кривий Ріг	ДП-конвертер	Довгий прокат	Працює
Камет Сталь	ДП-конвертер	Довгий прокат	Працює
Інтерпайп Сталь	Електропід	Трубна продукція	Працює
Дніпроспецсталь	Електропід	Нержавіючий довгий прокат	Працює
ДМЗ	ДП-конвертер	Довгий прокат	В простій

В Україні домінує спосіб виробництва сталі заснований на доменній технології (ДП): його частка у структурі виплавки становить 88%. Як плоский, так і довгий прокат, що експортується з України до ЄС, виробляється саме за технологіями «домна-мартен» та «домна-конвертер» відповідно.

GMK Center оцінює питому вуглецеву інтенсивність української продукції наступним чином:

- плоский прокат – 2,3 т CO₂/т сталі;
- довгий прокат – 2,1 т CO₂/т;
- квадратна заготовка – 1,9 т CO₂/т;
- чавун – 2,1 т CO₂/т.

Виробництво сталі в Україні 2024 в розрізі технологій

Джерело даних: World Steel Association, GMK Center

Продукція, вироблена шляхом «домна - конвертер», має пряму вуглецеву інтенсивність (Score 1) до 10 разів вищу, ніж продукція, виготовлена з брухту в електропідових печах.

Глобальна структура потужностей із виробництва плоского прокату приблизно на 90% базується на доменно-конвертерній технології.

Натомість виробництво довгого прокату у світі зосереджене переважно в електропідовому сегменті.

Це ставить українську продукцію в завідомо нерівні конкурентні умови порівняно з виробниками на ринку довгого прокату ЄС після запровадження СВАО.

СВАМ: бар'єр для будь-якого імпорту, навіть виробленого з низькими викидами

Формула розрахунку СВАМ-платежу

$$\text{СВАМ} = \left(\frac{\text{Вуглецева інтенсивність (вбудовані)}}{\text{Бенчмарк для безоплатних квот (вбудовані)}} - \text{СВАМ фактор} \right) \times \text{CO}_2 \text{ ціна} - \text{Вуглецеві витрати в країні експортера}$$

Графік впровадження СВАМ

Прийнята архітектура СВАОМ виявилася вкрай жорсткою для імпортерів, що суттєво підвищує рівень ризику. Нижче основні параметри механізму:

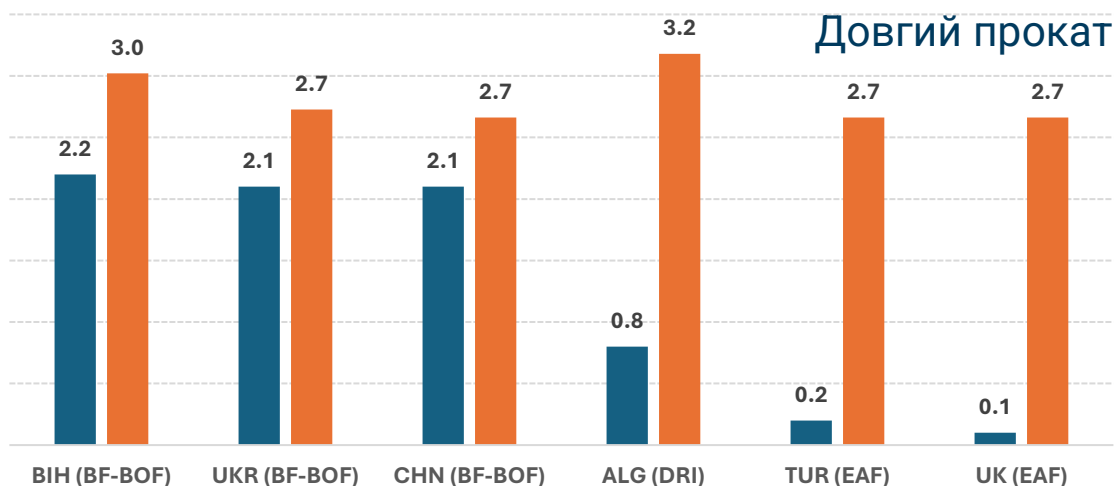
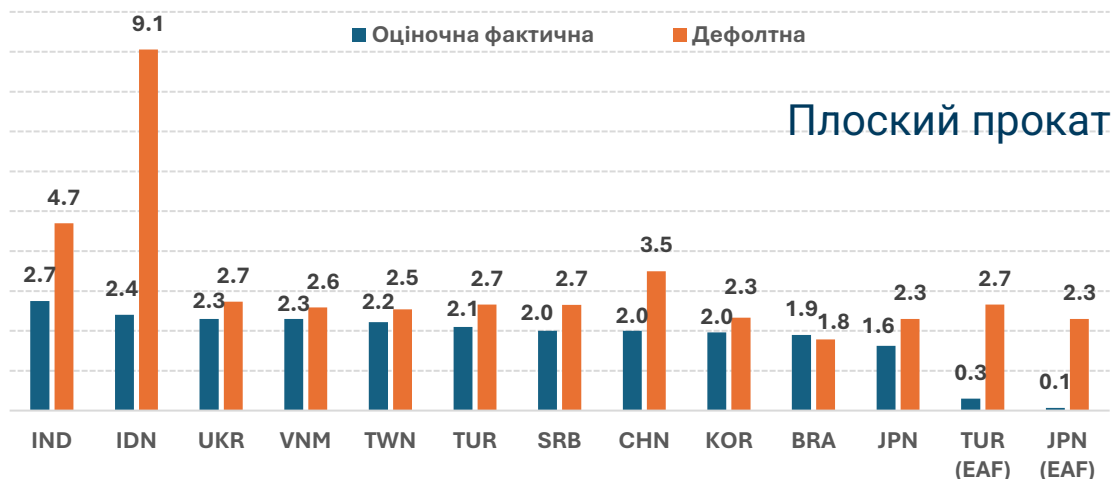
- СВАОМ поширюється на всю продукцію чорної металургії в межах кодів УКТЗЕД 72 та 7301–7311, 7318, 7326. Із 2028 року до переліку додаються інші позиції групи 73.
- Для сталі розрахунок платежів здійснюється на основі прямих викидів (Score 1).
- Платники можуть використовувати або фактичні верифіковані дані, або дефолтні.
- Перелік дефолтних показників за країнами містить єдине значення без розподілу за технологіями. Це дискримінує електродугове виробництво і обмежує будь-який імпорт – навіть низьковуглецевий.
- Для розрахунку безоплатних квот встановлено бенчмарки, що відповідають показникам EU ETS і щорічно скорочуються

на так званий «СВАОМ-фактор».

- В 2026 році для розрахунку платежів використовується середня квартальна ціна викидів в рамках EU ETS.
- Сертифікати СВАОМ за викиди 2026 року мають бути придбані і подані до 30 вересня 2027 року.
- Фактичні дані викидів підлягають щорічній верифікації. Для викидів 2026 року верифікацію можна розпочати лише в січні 2027-го. Це створює суттєву невизначеність упродовж 2026 року.
- Із 2027 року імпортери зобов'язані підтримувати залишок сертифікатів СВАОМ на кінець кварталу на рівні 50% від загальних викидів імпорту за квартал. З огляду на терміни верифікації, наявність підтверджених даних до цих дедлайнів малоймовірна. Це змусить імпортерів застосовувати завищені дефолтні коефіцієнти.

Невизначеність СВАМ: експорт можливий лише під ризик експортера

Вуглецева інтенсивність Score 1, тCO₂/т

Джерело даних: звіти компаній, консультації з експертами, GMK Center

Встановлені регламентом дефолтні показники викидів є суттєво завищеними, що робить їх практично непридатними для використання. Найбільш виразно це проявляється у сегменті довгого прокату, де основна пропозиція формується за рахунок електродугової технології.

Середнє дефолтне значення для плоского прокату на 100% перевищує оціночний рівень фактичних викидів (від 35% до 652%). Застосування цих коефіцієнтів фактично унеможливило би імпорт у 2026-му.

Для українського довгого прокату дефолтний показник викидів на 2026 рік завищено на 0,63 т CO₂ на тону сталі. Це призводить до завищення платежів СВАМ на €53/т; для плоского прокату – на €36/т.

Європейський ринок намагається працювати орієнтуючись на фактичні викиди. Однак верифіковані дані у 2026-му будуть

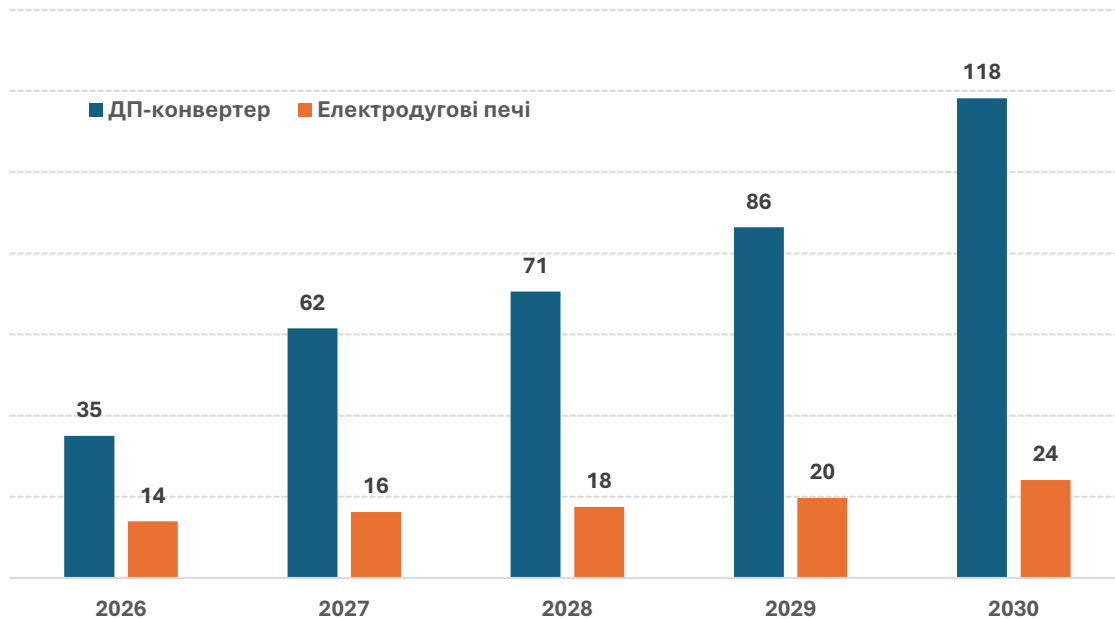
відсутні, що створює високий рівень невизначеності для покупців.

Для мінімізації цього ризику експортери вимушені приймати ризику СВАМ-платежів на себе, що змінило базис постачань з CFR на базу DDP.

Це створює для експортерів загрозу збитків у 2027 році в разі відхилення закладених у контракти показників викидів від верифікованих даних або якщо верифікацію не буде завершено до серпня 2027-го.

Окремим практичним викликом є фізична можливість проведення верифікаційних аудитів на українських підприємствах. Ключові промислові хаби – Запоріжжя, Дніпро, Нікополь, Кривий Ріг – перебувають під постійними російськими обстрілами. Європейська комісія ігнорувала цю реальність, ухваливши рішення про незастосування форс-мажорних механізмів до України.

Зростання вуглецевих витрат заводів ЄС, €/т до базового 2025

Джерело даних: розрахунки GMK Center

Початок 2026 року також ознаменувався зростанням вуглецевих витрат для металургійних підприємств ЄС через:

- скорочення бенчмарків для розрахунку безоплатних квот;
- поетапне скасування безоплатних квот (2,5% у 2026-му);
- початок другого періоду четвертої фази EU ETS, у межах якого базовий період для розрахунку безоплатних квот зміщується з 2014-2018 років на 2019-2023 роки, що передбачає зменшення обсягу безоплатних квот.

GMK Center оцінює зростання вуглецевих витрат для металургійних підприємств ЄС у 2026 році на рівні:

- плоский прокат (ДП-конвертер) – €35/т;
- довгий прокат (електропіч) – €14/т.

Очікується подальше підвищення вуглецевих витрат:

- у другій половині 2026 внаслідок очікуваного росту виробництва сталі в ЄС;
- у довгостроковій перспективі – через поетапне скасування безоплатних квот та органічне зростання цін на вуглець.

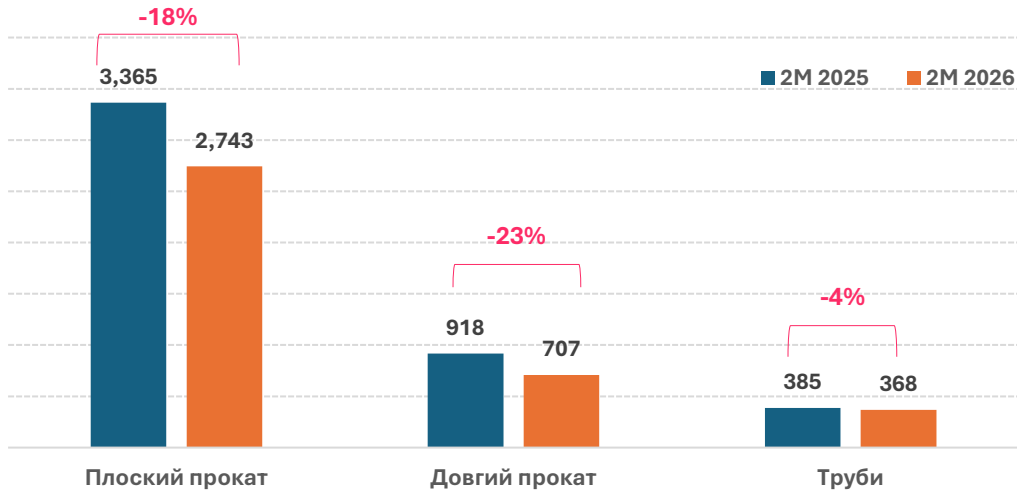
У 2026-му GMK Center прогнозує підвищення цін на металобрухт у ЄС. У зв'язку з обмежувальними заходами щодо імпорту, зокрема СВАМ та посиленням системи тарифних квот (TRQ), випуск сталі в ЄС може зрости на 8%. Це потребуватиме додаткового постачання брухту до 6 млн т.

Ціни на брухт у ЄС можуть зрости на €40–60/т – до €360–380/т на умовах EXW для E3 Demolition (Німеччина). Це матиме суттєве значення для ціноутворення довгого прокату та чавуну на ринку ЄС.

GMK Center вважає, що металургійні підприємства ЄС намагатимуться перенести зростання цих витрат на ціни готової металопродукції.

Перші результати СВАМ: торгівля довгомірним прокатом значно постраждала

Імпорт сталі до ЄС у січні-лютому, тис. т

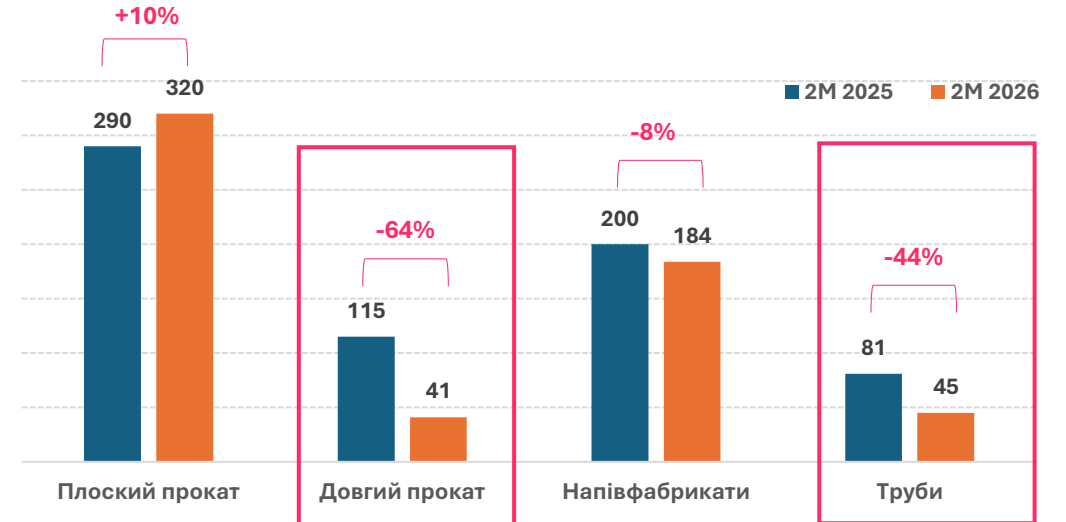
Джерело даних: Єврокомісія, Reports on use of tariff quotas

Будучи технічним бар'єром, СВАМ скоротив імпорт до ЄС та поставив експортерів у складне становище. Попередні результати за січень-лютий 2026 року:

- Імпорт готової сталі до ЄС впав на 18% р/р.
- Експорт української сталі скоротився на 14% р/р.

Вплив СВАМ є нерівномірним у різних сегментах. Найсуттєвіше це позначилося на сегменті довгомірного прокату, де український експорт обвалився на 64% р/р. Водночас експорт плоского прокату дещо зріс. Це відображає різну здатність виробників перекладати вищі імпорнтні витрати на ціни в ЄС (див. слайд 9).

Експорт сталі з України у січні-лютому, тис. т

Джерело даних: Державна Митна Служба України

СВАМ фактично відрізав українських виробників довгомірного прокату від експорту в першій половині 2026 року, що призвело до кризи на місцевих металургійних заводах.

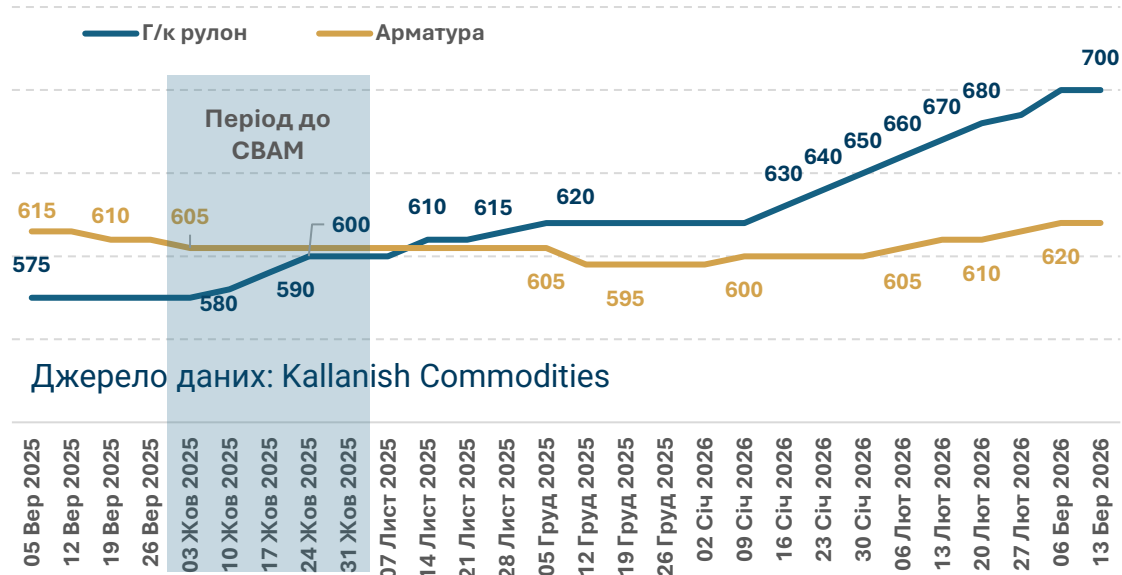
СВАМ також негативно вплинув на український експорт труб. Хоча безшовні труби в Україні виробляються за допомогою низьковуглецевого шляху «брухт –

електродугова піч», але невизначеність щодо фактичних показників вуглецевої інтенсивності спричинила 44% падіння експорту.

У своїй нинішній формі СВАМ підриває «зелений» перехід: невизначеність нівелювала прогрес, досягнутий українськими металургійними заводами, зводячи його нанівець.

Перші результати СВАМ: СВАМ-витрати для довгого прокату не перенесені на ціну

Ціни на сталь в ЄС, €/т, EXW Західна Європа

Джерело даних: Kallanish Commodities

Прогноз цін на сталь у ЄС, €/т Західна Європа

	Oct 2025	Q1 2026	Q2 2026	Q3 2026	Q4 2026	2027	2028	2029	2030
Гарячекатаний рулон	580	650	700	750	750	750	730	720	740
Арматура	600	600	620	660	660	670	670	680	700

Джерело даних: розрахунки GMK Center

Можливість перенесення витрат СВАМ на ціну різниться за сегментами.

У сегменті плоского прокату близько 90% потужностей як європейських виробників, так і імпортерів базуються на доменній технології. Відповідно зростання витрат для всіх постачальників, СВАМ-платежі будуть закладені в ціни на сталь.

Цей процес уже спостерігається. Станом на кінець січня 2026 ціни на плоский прокат зросли на €110/т порівняно з жовтнем 2025. Це пом'якшує вплив СВАМ для імпортерів плоского прокату.

Із липня 2026 року обсяг квот на імпорт сталі у ЄС (TRQ) буде скорочено на 43%, порівняно з рівнем імпорту 2025 року. GMK Center прогнозує, що це призведе до зростання цін плоского прокату, що дозволить експортерам компенсувати витрати на СВАМ.

У сегменті довгого прокату (включно з квадратною заготовкою як напівфабрикатом

для цих продуктів) ситуація принципово інша.

Близько 85–90% потужностей із виробництва довгого прокату в ЄС припадає на електродугові печі. Європейські виробники мають значний потенціал нарощування пропозиції, з огляду на рівень завантаження потужностей на рівні лише 60% у 2025. Імпорт доменно-конвертерної продукції у цьому сегменті може бути легко витіснений.

Ціни на довгий прокат у листопаді–березні залишалися на стабільному рівні. Це погіршує становище постачальників довгого прокату, які змушені знижувати експортні ціни, жертвуючи маржинальністю задля постачання до ЄС.

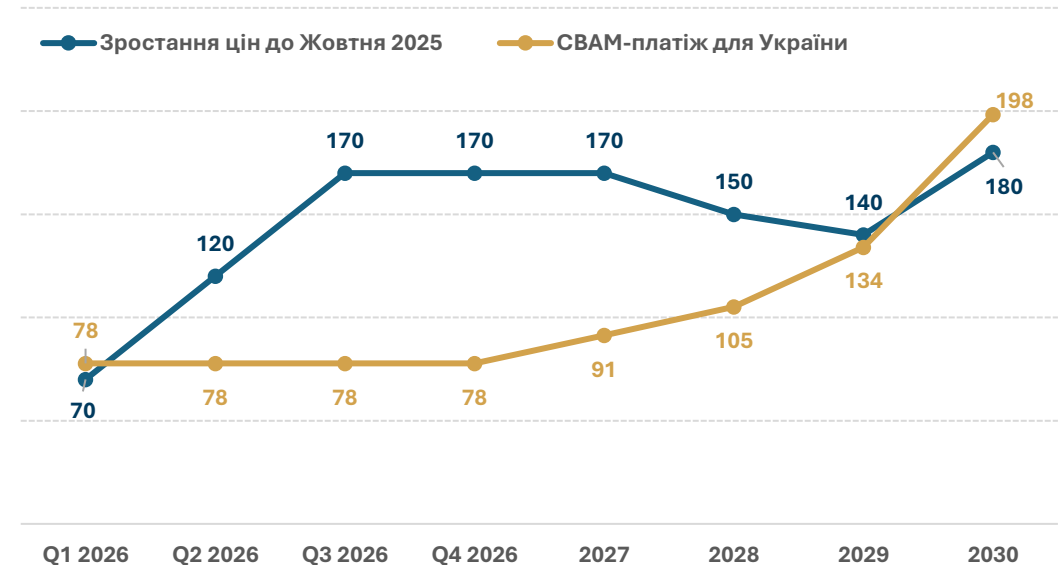
Зростання цін у сегменті довгого прокату очікується у другій половині 2026 року слідом за прогнозованим подорожчанням брухту внаслідок підвищення попиту через збільшення обсягів виробництва сталі в ЄС.

Вплив СВАМ на експорт плоского прокату: TRQ

пом'якшить короткострокові наслідки, ризики зростуть з 2030

€/т	Q1 2026	Q2 2026	Q3 2026	Q4 2026	2027	2028	2029	2030
СВАМ-платіж для України	78	78	78	78	91	105	134	198
Середній СВАМ-платіж для імпорту	67	67	67	67	78	90	113	168
Ріст вуглецевих витрат для заводів ЄС*	35	35	45	45	62	71	86	118
Ріст ціни г/к рулону*	70	120	170	170	170	150	140	180
Маржа експорту з України*	-8	42	92	92	79	45	6	-18
Експорт, тис т,**	360	420	400	320	1,500	1,500	1,500	1,000

Ціна г/к рулону у ЄС vs СВАМ-платіж, €/т

* - порівняно з періодом до СВАМ (жовтень 2025) ** - не передбачає скорочення імпортних квот

Плоский прокат, вироблений в Україні за технологією «домна-мартен», має вуглецеву інтенсивність 2,3 т CO₂, що більше за показники конкурентів. Відповідно, платіж СВАМ для українських експортерів плоского прокату на €10–15/т вищий, аніж в інших імпортерів, хоча загалом в межах ринкового діапазону.

Зростання цін на гарячекатаний рулон на €110/т із жовтня фактично компенсувало середньозважений платіж СВАМ для імпортерів. Таким чином, витрати СВАМ були перекладені в ціну. Це забезпечує збереження конкурентоздатності імпорту на ринку ЄС. Очікуване зростання цін у ЄС

внаслідок посилення системи TRQ, за прогнозами, компенсуватиме експортерам плоского прокату їхні витрати на СВАМ.

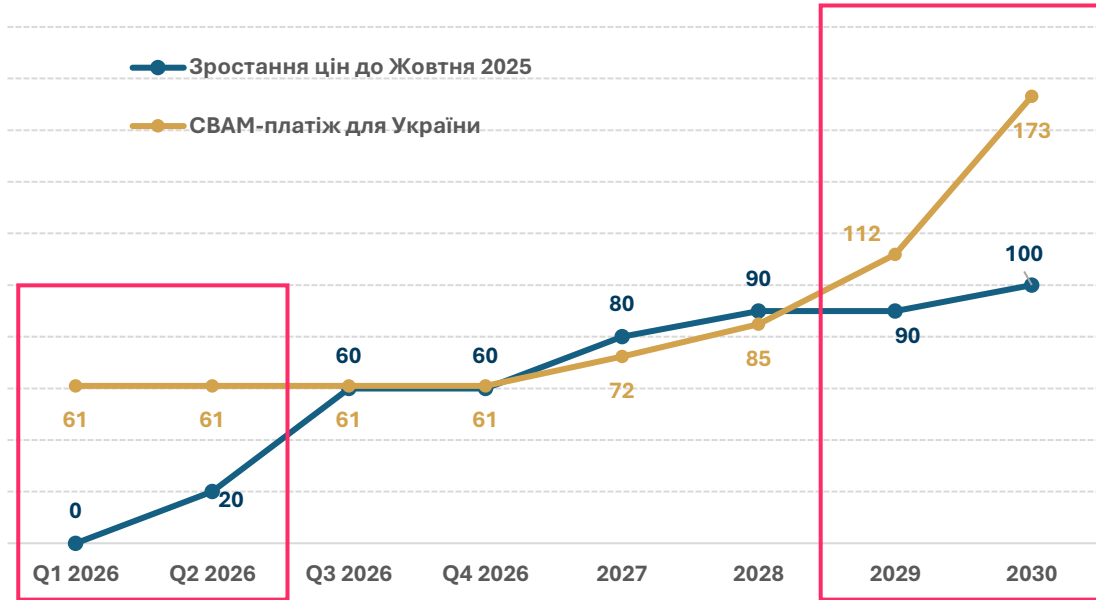
Потенційне скорочення експорту можливе в I-II кварталі 2026 року, оскільки темпи зростання цін відстали від збільшення платежів СВАМ для експортерів з України. До

того ж має місце зростання витрат металургів на вугілля та енергію.

Ризики також прогнозовано зростатимуть після 2030 року – у міру збільшення пропозиції низьковуглецевого плоского прокату та підвищення СВАМ-платежів.

Вплив СВАМ на експорт довгого прокату і заготовки: високі ризики у короткостроковому періоді і після 2029

Ціна арматури у ЄС vs СВАМ-платіж, €/т

За середньої вуглецевої інтенсивності українського довгого прокату на рівні 2,1 т CO₂, середній платіж СВАМ становитиме €61/т. Для порівняння, у виробників електросталі цей показник сягає €20/т.

У першій половині 2026 року ціни на арматуру стагнують і не компенсують

зростання витрат на СВАМ для українського експорту. Це призведе до суттєвого скорочення поставок довгого прокату в січні-червні 2026 року.

Очікуване підвищення цін у другій половині 2026-го може пом'якшити вплив СВАМ і підтримати експорт з

€/т	Q1 2026	Q2 2026	Q3 2026	Q4 2026	2027	2028	2029	2030
СВАМ-платіж для України	61	61	61	61	72	85	112	173
Середній СВАМ-платіж для імпорту	34	34	34	34	38	55	72	108
Ріст вуглецевих витрат для заводів ЄС*	14	14	14	14	16	18	20	24
Ріст ціни г/к рулону*	0	20	60	60	80	90	90	100
Маржа експорту з України*	-61	-41	-1	-1	8	5	-22	-73
Експорт довгого прокату, тис. т**	60	60	120	100	400	400	200	0
Експорт заготовки, тис. т**	120	120	180	180	800	700	300	0

України. Якщо виробники оберуть продовження експорту зі збитками, замість зупинки потужностей, це призведе до €14 млн збитків у I півріччі 2026 року.

Однак різке зростання коефіцієнта СВАМ у 2029 році означатиме повне припинення українського експорту

довгого прокату та заготовки до ЄС з 2029 року.

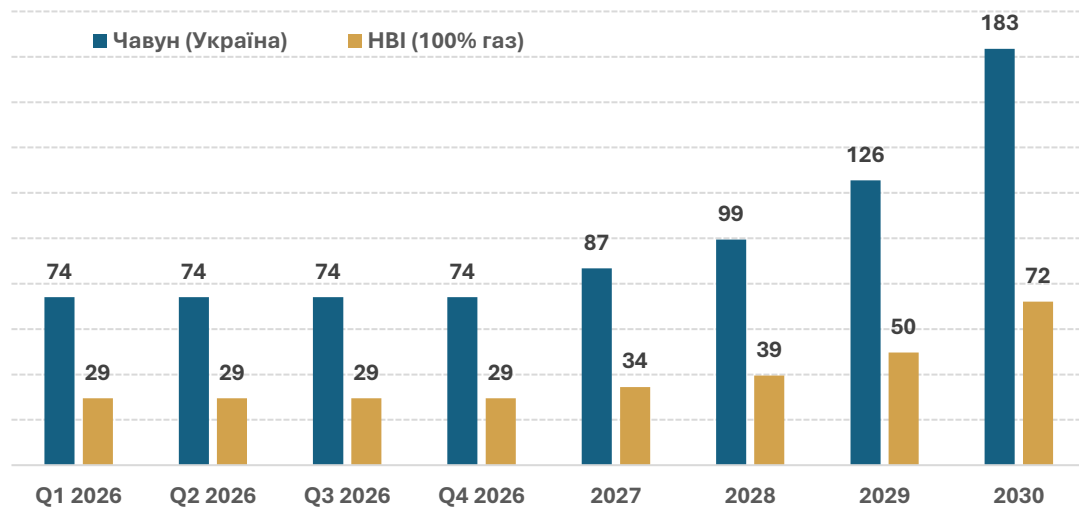
Наслідки можуть бути більш важкими вже у 2026-2028 роках, якщо зростання цін не виправдає очікувань або якщо структура імпорту довгого прокату в ЄС зміститься в бік електросталеплавильної продукції.

* - порівняно з періодом до СВАМ (жовтень 2025)

** - не передбачає скорочення імпорتنних квот

Вплив СВАМ на експорт чавуну: чавун програє у конкурентоздатності НВІ

СВАМ-платежі для чавуну і НВІ, €/т

Український чавун за рівнем вуглецевої інтенсивності (2,1 т CO₂) загалом відповідає ринковим показникам, що має забезпечити його конкурентоспроможність у середньостроковій перспективі.

Середньозважений платіж СВАМ для традиційних постачальників чавуну у 2026 році очікується на рівні €59/т. Це добре корелює з прогнозованим

зростанням цін на брухт на €40-60/т порівняно з рівнями, що передували запровадженню СВАМ.

За умови сценарію, у якому ціни на брухт зростають, а сегмент довгого прокату абсорбує подорожчання сировини, GMK Center не очікує порушення експортних потоків чавуну, хоча окремі ризики у I півріччі 2026-го зберігаються.

€/т	Q1 2026	Q2 2026	Q3 2026	Q4 2026	2027	2028	2029	2030
СВАМ-платіж для України	74	74	74	74	87	99	126	183
Середній СВАМ-платіж для чавуну	59	59	59	59	69	81	105	160
Середній СВАМ-платіж для НВІ	29	29	29	29	34	39	50	72
Цінова конкурентоздатність чавуну vs НВІ	-45	-45	-45	-45	-52	-60	-76	-111
Експорт чавуну, тис т	100	100	100	100	400	400	200	100

Бразилія, з платежем за СВАМ на рівні €12/т, має перевагу перед іншими постачальниками і може збільшити частку на ринку чавуну ЄС.

СВАМ ініціював ще один тренд – втрату цінової конкурентоспроможності чавуну порівняно з гарячебрикетованим залізом (НВІ). За показника інтенсивності викидів Scope 1

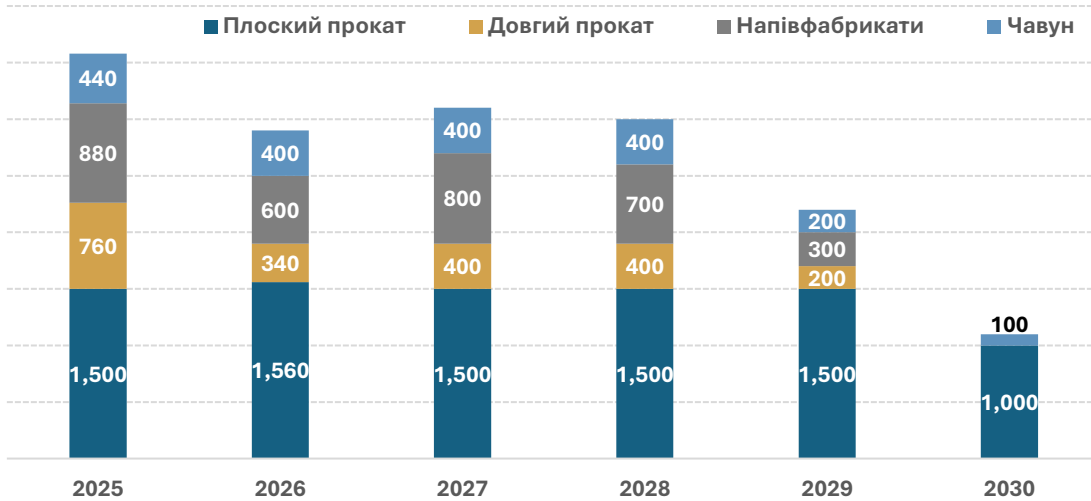
близько 0,8 т CO₂, очікується, що в межах п'яти років НВІ матиме цінову перевагу над чавуном до €110/т.

Очікується, що НВІ значною мірою замінить ринок чавуну ЄС, включно з українським експортом, щойно з'являться достатні обсяги пропозиції, зокрема з регіону MENA, орієнтовно у 2029-2030 роках.

Вплив СВАМ:

Україна може втратити два метзаводи і 2,1% ВВП до 2030

Експорт металургійної продукції з України до ЄС, тис. т

Вплив СВАМ на економіку України буде суттєвим з огляду на її залежність від сировинних секторів.

Падіння ВВП лише внаслідок скорочення експорту металургійної продукції до 2030 може сягнути 2,1% (з урахуванням ланцюгів постачання).

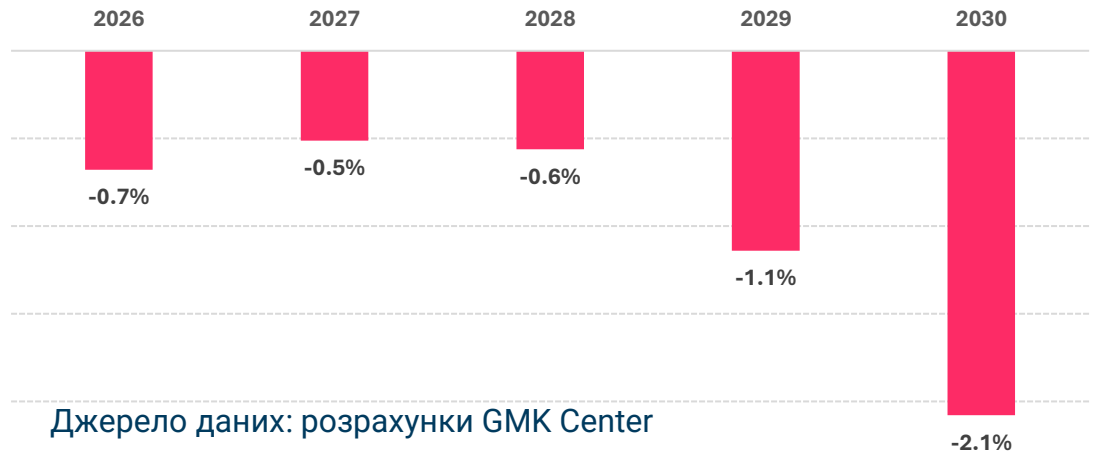
Ситуація різко погіршиться у 2029-2030 роках, коли тарифне навантаження зросте до 26% у 2030

році з 12% у 2026 році.

У GMK Center прогнозують повне припинення експорту довгого прокату та квадратної заготовки у 2030 році, скорочення експорту чавуну на 75% і плоского прокату на 30%.

До 2030 року на двох метзаводах, що виробляють довгий прокат, можуть бути зупинені три доменні печі. Наслідки для галузі можуть бути

Вплив СВАМ на ВВП України, з врахуванням ланцюгів постачання, %

Джерело даних: розрахунки GMK Center

значно серйознішими (див. слайд 14).

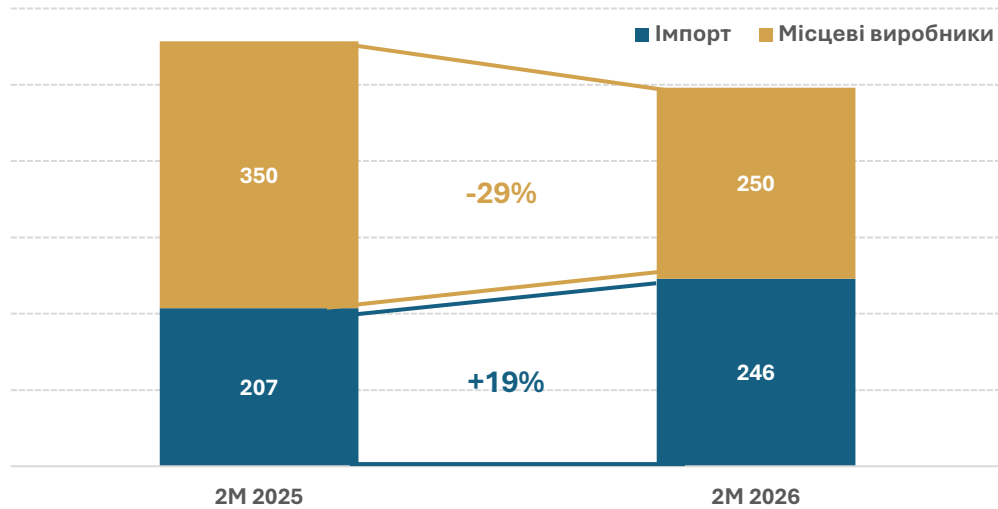
СВАМ здатен порушити усталену схему кооперації між українським та європейським бізнесом, прикладом чого є робота в межах єдиного ланцюга вітчизняного Камет-Сталь та болгарського Promet Steel. Українське підприємство постачало заготовку, болгарське – виробляло арматуру. Під загрозою опиняються навіть робочі

місця, створені в ЄС.

Наслідки СВАМ для трубної галузі України будуть помірнішими в середньостроковому періоді. Вплив на експорт зварних труб буде подібним до впливу в сегменті плоского прокату. А безшовні труби в Україні виробляються за низьковуглецевою технологією в електрод печах.

Вплив СВАМ: сталеві заводи на межі зупинки через проблеми як експорту, так і внутрішнього ринку

Структура внутрішнього ринку сталі України, тис. т

50%

Частка імпорту на ринку сталі України за січень-лютий 2026

69%

Частка експорту у випуску сталевих продуктів в Україні за січень-лютий 2026

СВАМ може призвести до повної втрати експорту сталі з України після 2030 року. На експорт припадає 69% загального обсягу виробництва сталі в Україні. Вітчизняні підприємства не мають можливості перенаправити експорт через брак цінової конкурентоспроможності, спричинений війною.

На цьому тлі зростає роль внутрішнього ринку, де українські виробники також програють конкуренцію імпорту.

У січні-лютому 2026-го споживання сталі в Україні скоротилося на 11% р/р. Водночас імпорт зріс на 19% у річному обчисленні.

Зростання імпорту особливо помітне в сегменті довгого прокату, який найбільше постраждав від СВАМ. У січні-лютому імпорт довгого прокату зріс на 260% р/р завдяки поставкам катанки з Китаю та арматури з Туреччини.

Турецькі постачальники мають

перевагу над українськими заводами завдяки дешевому газу та напівфабрикатам з РФ. Китайські металурги покладаються на низьку вартість енергії та державну підтримку.

У першій половині 2026-го українські виробники довгого прокату опинилися на межі зупинки: експорт став неможливим через СВАМ, а поставки на внутрішній ринок обвалилися на 29% р/р.

Якщо Україна не отримає звільнення від СВАМ, українські заводи можуть зупинитися перманентно на тлі проблем внутрішнього ринку. Це цілком ймовірний сценарій після 2030-го.

Європейській Комісії доцільно переглянути аналіз впливу СВАМ на Україну для врахування цих ризиків.

Повна зупинка металургійних заводів коштуватиме Україні 4,3% ВВП, що значно збільшить потребу в зовнішньому донорському фінансуванні (див. слайд 16).

Вплив СВАМ: негативні соціальні наслідки та загроза національній безпеці

Потенційний вплив СВАМ на економіку України, \$ млн на рік*

	2026	2030
Експорт металургійної продукції	-450	-1,750
ВВП, в т.ч. ланцюги постачань	-1,500	-6,000
ВВП, в т.ч. ланцюги постачань, %	-0.7%	-2.1%
Капітальні інвестиції, в т.ч. ланцюги постачань	-215	-850
Сплачені податки, в т.ч. ланцюги постачань	-410	-1,620

* - вплив на металургійний сектор, що не включає вплив на інші сектори, що підпадають під СВАМ

-\$3,9 млрд

Потенційні втрати металургійного експорту у 2026-2030

-\$3,6 млрд

Потенційні втрати податкових надходжень від металургії з ланцюгами постачань у 2026-2030

GMK Center прогнозує скорочення українського металургійного експорту до ЄС на \$1,75 млрд до 2030 року.

Платежі СВАМ для українського експорту металургійної продукції у 2026-2030 можуть сягнути €1,2 млрд, що еквівалентно капітальним інвестиціям українських металургійних заводів за два роки (\$650 млн у 2024-му).

СВАМ має дискримінаційний характер щодо країн із нижчим рівнем доходу, які неспроможні забезпечувати державні субсидії для фінансування масштабних проєктів декарбонізації.

Україна, яка перебуває в умовах воєнної агресії з 2014 року, потерпає від дефіциту інвестицій. СВАМ позбавляє вітчизняні заводи необхідних інвестиційних ресурсів, не пропонуючи компенсаторних механізмів.

Збереження ГМК України потребує обговорення механізму фінансування проєктів із декарбонізації за участі ЄС.

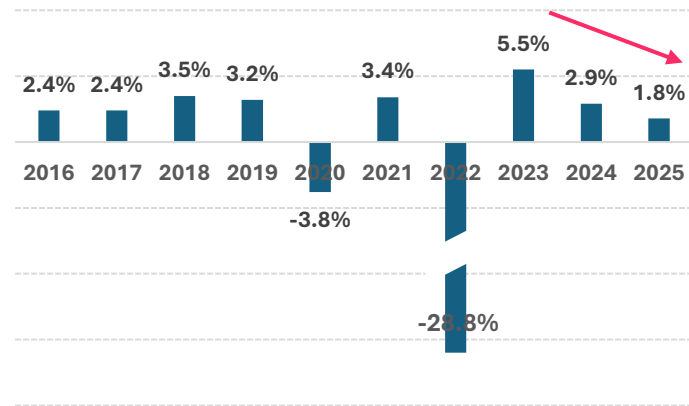
Україна має підтримувати металургійну галузь у робочому стані, оскільки компенсувати економічні втрати від закриття металургійних заводів через розвиток інших секторів видається малоімовірним. В Україні бракує бизнес-моделей, здатних забезпечувати до \$2 млрд річного експорту, \$0,9 млрд капітальних інвестицій та до \$1,6 млрд податкових надходжень, які раніше генерував прозорий металургійний бізнес.

Металургія забезпечує зайнятість у східних регіонах, наближених до лінії фронту. Інвестиції в ці регіони видаються ризикованими, що з високою ймовірністю призведе до міграції населення.

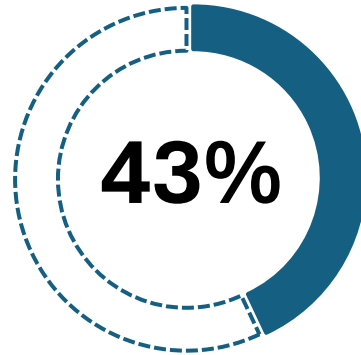
Металургійний сектор визнається стратегічним США та ЄС на тлі загострення геополітичних викликів. Водночас СВАМ ставить під загрозу існування української сталеливарної промисловості та підриває національну безпеку.

Вплив СВАМ: Поглиблення залежності від міжнародної фінансової допомоги

Динаміка реального ВВП України, %

Витрати на оборону у 2025, % від ВВП

Дисбаланси економіки України

19,4%

Дефіцит зведеного бюджету України у 2025, в т.ч. міжнародна допомога, % від ВВП

3.5% у 2021 році

26,5%

Дефіцит міжнародної торгівлі товарами у 2025, % від ВВП

1.3% у 2021 році

61,2%

Частка державних витрат у ВВП України у 2025 році

40% у 2021 році

Війна зруйнувала експортно-орієнтовану модель економіки України. Її попередні переваги, дешева робоча сила та енергія, більше не актуальні.

Як наслідок, економічне зростання сповільнюється (1,8% у 2025 році). З початку війни в державному бюджеті, зовнішній торгівлі та державному борзі накопичилися значні дисбаланси. Наразі ці розриви покриваються за рахунок фінансової допомоги від партнерів (\$52 млрд у 2025).

Але зовнішня допомога не створює основу для внутрішнього розвитку. Натомість вона конвертується у зростання імпорту (+20% у 2025-му). Отже, навіть програми післявоєнної відбудови навряд чи змінять цю динаміку.

Фундаментальні драйвери зростання в Україні суттєво обмежені. Міграція та мобілізація різко скоротили робочу силу (-5 млн осіб у 2021-2025 роках). Водночас продуктивність праці

знижується через структурний зсув від промисловості до сільського господарства.

Післявоєнний інвестиційний бум видається малоімовірним. Україна не має конкурентної переваги над іншими країнами Центральної та Східної Європи, тоді як військові та макроекономічні ризики залишаються надто високими.

СВАМ загрожує позбавити Україну значної частини її реальної економіки — саме тих секторів, які генерують експорт, податкові надходження, заробітні плати та інвестиції.

Результатом стає зростаюча залежність від зовнішньої фінансової допомоги. Будь-яке призупинення або затримка цієї допомоги спричинять економічний колапс, гіперінфляцію та різку девальвацію. Це, своєю чергою, підвищить внутрішньополітичні ризики та загрожує обороноздатності Європи.

Усі розрахунки в цьому документі ґрунтуються СВАМ-платежах, що обчислені із використанням оціночної фактичної вуглецевої інтенсивності.

Оціночні показники фактичної вуглецевої інтенсивності в цьому звіті отримано на основі даних звітності Score 1 публічних компаній, а також консультацій із технічними експертами металургійної галузі.

Значення вуглецевої інтенсивності для українських підприємств визначено на основі консультацій із галузевими експертами та не підтверджені офіційно компаніями-емітентами.

GMK Center розрахував бенчмарк умісту вбудованих викидів для обчислення платежів за СВАМ на основі фактичних значень на рівні 1,41 т CO₂ на тонну сталі для гарячекатаного рулону та арматури. Бенчмарк на 2025 рік у межах EU ETS оцінюється на рівні 1,74 т CO₂ на тонну сталі.

Під час розрахунку платежів СВАМ ціна на вуглець, сплачена в третіх країнах, не враховувалася.

Розрахунок середньозваженого платежу СВАМ використовує очікувані фактичні дані традиційних постачальників сталевих продукції за період 2022-2024 років. Прогноз середньозваженого платежу за СВАМ не враховує можливих змін у структурі постачання.

Модельним продуктом для плоского прокату обрано гарячекатаний рулон, для довгого прокату – арматуру.

Прогноз цін на дозволи EU ETS є консенсус-прогнозом на 2026-2030 роки, складеним GMK Center.

У цьому дослідженні вплив СВАМ на економіку України оцінюється виключно через вплив на сектор металургійного виробництва.

Розрахунок втрат для економіки України від СВАМ складається з двох частин: прямого ефекту та ефекту для ланцюгів постачання.

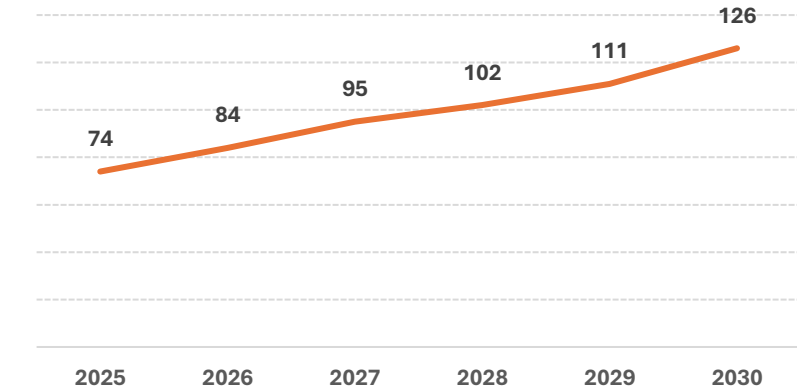
Прямий ефект охоплює втрату очікуваної експортної виручки внаслідок припинення або скорочення експорту.

Втрати експорту розраховані на основі порівняння СВАМ платежів з прогнозованою динамікою цін на ринку ЄС.

Експорт 2026 прогнозовано враховуючи динаміку обсягів січня-лютого 2026.

Ціна на ринку ЄС прогнозована згідно комплексної моделі GMK Center, що враховує: макроекономічні фактори, індикатори економічних настроїв, фундаментальну ситуацію у галузях споживання сталі, стан пропозиції, привабливість імпорту, завантаження потужностей, динаміку запасів готової продукції, стан ринку сировини і енергії, аналіз стану сталевих галузей в ключових регіонах (Китай, Індія, Туреччина), аналіз маржинальності виробництва сталі.

Консенсус-прогноз цін на вуглець в EU ETS, €/т

Ефект для ланцюгів постачання розраховано із застосуванням мультиплікатора ВВП для сектору металургійного виробництва щодо ВВП у суміжних секторах, отриманого на основі аналізу таблиці «Витрати – Випуск».

Втрати інвестицій та податкових надходжень розраховано аналогічним методом.

Втрати у відсотках до ВВП розраховано на основі номінального прогнозу ВВП України на 2030 рік від МВФ.

MEDIA

Free data source about iron&steel:

- ◆ up-to-date market analytics
- ◆ corporate news
- ◆ full picture of global iron&steel industry
- ◆ interviews and opinions of market leaders
- ◆ steel and raw material prices

THINK TANK

Think tank:

- ◆ fundamental studies on key challenges for iron&steel industry
- ◆ new ideas for decision making, public and expert discussion
- ◆ support of the dialogue between steel market stakeholders

RESEARCH AGENCY

Market studies:

- ◆ global steel markets coverage
- ◆ scrap market
- ◆ DRI/HBI and DR-grade feed
- ◆ CBAM/ETS/carbon prices impact
- ◆ macroeconomic modelling
- ◆ prices forecast

Visit our website
<https://gmk.center/en/>

Follow up in social media
<https://www.linkedin.com/company/gmk-center>

Contact us:
s.zinchenko@gmk.center